

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1933 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring av villkoren för lån från statens mejerilånefond samt kapitalökning för samma fond ävensom en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 3 mars 1933 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 182, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

1) medgiva, att ändring i de allmänna villkoren och bestämmelserna för lån från statens mejerilånefond må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt förslag;

2) såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till berörda statsrådsprotokoll.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en före propositionens avlämnande till riksdagen inom första kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 146, av herr *Granath* och herr *Eriksson, Carl*, vari hemstälts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring av villkoren för beviljande av lån ur statens mejerilånefond, att i den av kungl. lantbruksstyrelsen för vart och ett mejerilån godkända kostnaden för maskinutrustning viss av Kungl. Maj:t fastställd procentsats skall avses för inköp av mejerimaskiner och utrustning av svensk tillverkning.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 266 p. 11) beslöt 1930 års riksdag (skr. nr 377 p. 11) inrättandet av statens mejerilånefond, i vilken fond den dåvarande norrländska andelsmejerifonden skulle uppgå, samt anvisade såsom kapital för fonden för budgetåret 1930/1931 bland utgifter för kapitalökning under rubrik »Statens utlåningsfonder» ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor. Norrländska andelsmejerifonden uppgick vid sagda tid till omkring 400,000 kronor.

Genom kungörelse den 12 september 1930 (nr 339) har utlåningen från fonden närmare reglerats. Lån från statens mejerilånefond kan beviljas ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsmejeri för tillverkning av smör eller ost och vars flesta medlemmar äro jordbrukare, för anläggande av mejeri med tillhörande inredning och utrustning, för ombyggnad av mejeri eller för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar med avseende å inredning, maskinutrustning, vattenanskaffning, kylanordning eller dylikt. Lån må ej beviljas till högre belopp än som motsvarar fem sjättedelar av den beräknade och av lantbruksstyrelsen godkända kostnaden för de med lånet avsedda åtgärderna. Räntan löper från lyftningsdagen med fyra och en halv procent. Lån amorteras från och med tredje året efter det kalenderår, under vilket lånet till någon del första gången lyftats. Amorteringstiden är högst 10 år beträffande lån för vidtagande i mejeri av tekniska förbättringar samt minst 10, högst 20 år, beträffande andra lån. Lånen beviljas av lantbruksstyrelsen. Låneverksamheten bör så handhas, att genom densamma befrämjas en planmässig lösning av frågan om mejeriernas storlek och förläggning. Vid ansökning om lån, som avser inköp av maskiner, skall, bland annat, fogas uppgift om maskinernas fabrikat, storlek och pris. Beviljat lån utlämnas av statskontoret. Innan lån till någon del utlämnas, skall låntagaren hava till statskontoret avlämnat dels förbindelse att förränta och återbetala lånet enligt givna föreskrifter, dels ock av statskontoret godkänd säkerhet för lånet. Genom kungörelse den 29 maj 1931 (nr 125) har stadgats, att såsom säkerhet må till belopp, motsvarande den beviljade lånesumman, kunna godkännas inteckning med bästa förmånsrätt i vederbörande mejerifastighet.

1931 års riksdag har såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisat för budgetåret 1931/1932 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser sådan ändring i gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från statens mejerilånefond att lån skall kunna utlämnas — förutom såsom för närvarande till ekonomisk förening med ändamål att driva andelsmejeri för tillverkning av smör och ost — jämväl till ekonomisk förening, som har till ändamål att driva andelsmejeri för distribution av konsumtionsmjölk. Vidare ifrågasattes en bestämmelse av huvudsaklig innebörd, att lån ur fonden i allmänhet ej bör beviljas, där kostnaden för mejerimaskiner och tekniska apparater av utländskt ursprung med mer än 20 procent överstiger kostnaden för maskinerna och apparaturen i dess helhet. Slutligen innebär Kungl. Maj:ts förslag, att fonden för nästa budgetår skulle tillföras ett kapitalökningsanslag av 2,000,000 kronor.

Utskottet.

Med hänsyn till det sätt, varpå mejerihanteringen inom landet under senare år utvecklats och den allt större betydelse, som konsumtionsmjölken erhållit jämväl för producenternas egna andelsföretag, synes även ut-

skottet vägande skäl tala för att lån från mejerilånefonden må få utlämnas jämväl till distributionsmejerier. Utskottet tillstyrker alltså den i sådant avseende föreslagna författningsändringen. Beträffande den ifrågasatta tilläggsbestämmelsen till befordrande av att vid mejeriernas maskinella utrustning maskiner av svensk tillverkning i största möjliga utsträckning kommer till användning anser utskottet en sådan bestämmelse lämplig. Dess huvudsakliga innebörd skall enligt propositionen vara att lån från fonden i allmänhet ej skall beviljas, där kostnaden för mejerimaskiner och tekniska apparater av utländskt ursprung utgör mer än 20 procent av kostnaden för maskinerna och apparaturen i dess helhet. Utskottet har intet annat att erinra häremot än att, då enligt utredningen i ärendet de maskiner, för vars anskaffande utländskt fabrikat möjligen skulle behöva anlitas, inskränker sig till en eller annan specialmaskin, i den kostnadssumma, varå nämnda 20 procent skola beräknas, icke böra få ingå kostnaderna för maskiner för framställning och transmission av kraft och ånga. Detta torde emellertid icke böra utesluta möjlighet för lantbruksstyrelsen att, där omständigheterna för något fall kunna prövas böra därtill föranleda, avvika från nämnda beräkningssätt.

Vad utskottet sålunda tillstyrkt innebär ett tillgodoseende jämväl av det i motionen framställda förslaget.

På grund av de i ärendet verkställda beräkningarna rörande lånebehovets storlek under nästa budgetår finner sig utskottet ock böra biträda Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för samma budgetår av ett kapitalökningensanslag av 2,000,000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A) att riksdagen må

1) medgiva, att ändring i de allmänna villkoren och bestämmelserna för lån från statens mejerilånefond må vidtagas i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen tillstyrkta förslag;

2) såsom kapitalökning för statens mejerilånefond anvisa för budgetåret 1933/1934 under Utgifter för kapitalökning, Statens utlåningsfonder, ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

B) att motionen I:146 må anses besvarad genom vad utskottet hemställt under punkt A).

Beträffande sättet för anskaffande av det till kapitalökning tillstyrkta beloppet torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 5 maj 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *N. August Nilsson, Carl E. Eriksson, Gabrielsson, Granath, Tjällgren, J. Friliof Gustafson, Lindmark* och *Elof B. Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Uddenberg, Olsson* i Rödningsberg, *Pehrsson* i Bramstorp, *Liedberg, Danielsson, Hagman* och *Andersson* i Surahammar.